

Grækenland, baade i ældre og nyere Tider, har været hjemsøgt af Biørgenes Høihed og Brathed som nedsende Strømmene med Iil og Dalenes overordentlige Jævnhed, som uden kunstig Hiælp ikke hurtig nok lade afløbe de i Regntid eller Sneesmeltning brat nedskylende Vande, udsætte Grækenland, især Peloponnesen og Thessalien meer end noget andet europæisk Land for dette Onde. Derfra de hyppige Taler hos hellenske Forfattere om Oversvømmelser og om heroiske Arbejder foretagne af velgiørende Helte og Høvdinge, f. Ex. Herakles, til Vandenes Afledning og de betrængte Indvaaneres Tarv. Hvo kiender ikke Sagnene om den deucalionske Vandflod, som i den fjerneste Oltid overskyllede Thessaliens vide Sletter? Ældgamle Sagn, dybt rodfæstede i den hellenske Folketro, angive et lykkeligt Jordskiælv, hvorved Olympens Biergmasser adskiltes fra Ossa, og aabnede Peneus's og Thessaliens stagnerende Vande et Afløb til Havet igiennem den snevre Tempedal, som Aarsag i Thessaliens Beboelse. (Denne Afhandling, om de græske Landes Ejendommeligheder, hvoraf dette er et Udtog, agter Forfatteren ved et senere Arbejde at fortsætte).

Samme har ligeledes forelæst en Afhandling "*om den Koryciske Grotte paa Parnasset*" hvoraf Følgende er et Udtog:

Den Koryciske Grotte ("*τὸ ἄντρον τὸ Κωρύκιον*", ogsaa slethen "*τὸ Κωρύκιον*") under en af *Parnassets* øverste Bierghøider er det skiønneste *Nymphæon*, Forfatteren har seet i Grækenland, og da de Gamle, især græske Skribentere, saa ofte have omtalt denne mærkelige Localitet, da dens Naturbeskaffenhed er særegen og besynderlig, og da meget faa Reisende i nyere Tider have besøgt den, ikkun fem eller sex, saa har han troet, at en nøjagtig Beskrivelse af et Oienvidne om denne underlige Grotte vilde kunne interessere. Forfatteren har derfor uddraget det Vigtigste af hvad han i sin Dagbog og andre Papirer har bemærket og samlet angaaende denne Gien-

stand, saaledes, at han *först* har anført, hvad han anseer for det Bedste og Tilforladeligste herom hos de gamle Forfattere; *derpaa* berørt hvad han veed om adskillige Forsög i den nyere Tid paa at stige op til den Koryciske Grotte; og *endelig* beskrevet denne saaledes, som han saae den ved hans förste Ophold i Grækenland (det var den 13 Januar 1811) efter en temmelig vanskelig Bjergvandring, fra Delphi (Kastri) af, derop.

I. Hvad selve Grækernes Forestillinger om denne Grotte og deres Ytringer om dens Benævnelse og Beskaffenhed angaaer, da slutte de sig, som sædvanligt, til *Mythen og ældgamte Localsagn*. Mythen siger: at Nymphen Korycia (Κωρυκία), Datter af Flodguden *Plistos*, (Πλιστός) ∴ Personificationen af den muntre lille Flod, som udspringer paa selve Parnasset, slynger sig nordlig og östlig om Delphiterrassens Fod, fortsætter sit Löb sydlig, over den crissæiske Slette, og udgyder sig i den crissæiske Havbugt — blev ved Apollon Moder til *Lykoros*, en Heros, som anlagte, paa en af Parnassets höieste Terrasser, en ældgammel Stad Lykoria (Λυκώρεια,) som siden forlodes af en af hans Descendentere, *Delphos*, efter hvem det, siden saa beröimte *Delphi*, anlagt paa en lavere og beqvemmere Terrasse af Bjerget, benævnedes. Efter Lykoros' Moder altsaa, Flodguden Plistos' Datter, Nymphen *Corycia* fik den mærkelige Fieldgrotte sit Navn.

Da denne tidlig var indviet til Corycia og hendes Følge, som slethen kaldtes "*Koryciske Nympher*," thi alle store Nympher have andre af samme Art i deres Følge, efter Grækernes religiöse Forestillinger, og da Folketroen antog disse at höre, stundom til *Apol-lons*, sædvanligst til *Bacchus's* og *Pans* Ledsagerinder, saa forstaaer det af sig selv, at baade disse mythiske Personer og den mærkelige Localitet, de tyde hen paa, ofte omtales hos *Digterne*. Men da deslige Steder, saa skjønne de end i mythisk og poetisk Henseende

kunne være, ikke lede til nogen klarere Indsigt i Sagens reelle Beskaffenhed, hvorom det her er at gjöre, saa har Forfatteren ikkun anført et Par af Digternes Ytringer om denne Sag (*Æschylos Eumeniderne* v. 22.; *Euripides Bacchæ* v. 556, fgg.; *Jon.* v. 492 o. s. v.)

Vigtigere ere de Oplysninger, der findes hos de geographiske Forfattere, især hos *Strabo* og *Pausanias*.

Strabo siger om den koryciske Grotte følgende (i den 9de Bog af hans geographiske Værk, pag. 417 af Casaubonus' Udgave.)

"Hele Parnasset er et helligt Bjerg, som indbefatter mange Grotter og andre Steder, som ere indviede til Dyrkelse og holdes i Ære. Den navnkundigste og skiønneste af dem alle er den Nymphegrotte, som kaldes *Korycion*, ligesom hiin i Cilicien."

Dette Sted behøver ingen videre Forklaring, men inden Forfatteren forlader det, har han blot bemærket, at *Strabo* selv har beskrevet den anden, de Coryciske Nympher indviede, Grotte i Cilicien (hvilken han her blot nævner) i den XIVde Bog af hans Geographie pag. 670-671 (ed. Casaub.), hvor han, iblandt mange andre mærkelige Ytringer om det Ciliciske Corycion, ogsaa har den, at den bedste *Saffran* (*Κρόκος*) voxte i denne Grotte. *Strabos* Ord om det Ciliciske Corycion ere smukke og maleriske, men en langt pompösere Beskrivelse af dette Nymphæon haves af *Pomponius Mela*, (De situ orbis l. cap. 13 §. 3) som förer til den Formodning, at den store Ciliciske Grotte er en i den fjernere Oldtid udbrændt Vulcan, som f. Ex. *Albano-söen*, *Nemi-söen* og *Vallericcia* paa Albanerbjergene ved Rom, hvilke alle i Fortiden vare Vulcaner, men udbrændte længe förend Roms Anlæggelse. Det er ikke Forfatteren bekjendt, at nogen nyere Reisende har besøgt det mærkværdige Sted i Cilicien, men alle vedkommende Ytringer af *antike* Forfattere har *C. H. Tzchucke* samlet med stor Belæsthed og Flid i sine

Notis exegeticis ad Melam. Saa meget i Forbigaaende om det *Ciliciske Corycion*.

Hvad nu fremdeles de antike Beskrivelser af den store Grotte paa Parnasset angaaer, da er *Pausanias* den mærkeligste af dem, vi endnu have tilbage; og Forfatteren anseer det for hensigtsmæssigst, at meddele det Sted af denne Forfatter, nemlig i Xde Bogs 32 Capitel in extenso (men som i nærværende Udtog blot kan citeres) hvor han udførligen omtaler denne Gjenstand.

Derpaa gaaer Forfatteren over til det andet Formaal for denne Meddelelse, nemlig at angive de Forsøg i den moderne Tid, som ere blevne ham bekjendte, paa at stige op til det parnassiske Korycion, og endelig at beskrive det saaledes, som Baron *Stackelberg* og han have fundet samme.

II. Opmuntrede ved Gjenstandens Mærkværdighed og de gamle Forfatteres Angivelser om denne Grottes Beskaffenhed, især om dens underlige Stalaktit-Crystallisationer, forsøgte moderne Reisende allerede i det 17de Aarhundrede, at bestige Parnasset, og at finde den navnkundige Hule; men næsten bestandigen forgjæves. *Wheler* og *Spon* (som reiste sammen i Aarene 1673-1677, og hvis Bøger, endskjönt med alle de Mangler, som deres Tid førte med sig, ere af stor Vigtighed for alle senere Undersøgelser i Grækenland) toge feil af Veien i de høiere Bjergegne, og slap endelig ned paa den modsatte Side af Bjerget, ved *Aracova*, en anseelig Landsby, som uden Tvivl indtager det gamle *Ambryso's* Beliggenhed. *Chandler* (som reiste i Aarene 1776-1779) havde besluttet at udføre denne Bjergfart, men, inden han var færdig med sine Undersøgelser i Delphi, blev han afskrækket derfra ved et Tilfælde. Fremdeles: *Fauvel* og *Foucherot*, som reiste sammen (omtrent 1790 og følgende Aar?) og af hvilke den fortjente og alderstegne *Fauvel* endnu lever som fransk Consul i Smyrna, forvildede sig ogsaa i Bjer-

gene (som det synes af Mangel paa gode Førere) og forfeilede aldeles den Koryciske Grotte. *Hobhouse* og *Holland* kunde heller ikke finde den. *Dodwell*, som fra *Kastri* af vilde besøge den Koryciske Grotte, den 4de Marts 1802, blev forhindret deri ved et stærkt og pludseligt Sneefald paa Parnasset (hvilket Digterne, f. Ex. *Hommer* og *Euripides* ikke uden Grund kalde *μιφείς* og *μιφόβολος*). Engeiænderen *Raikes* er den første, som i vor Tid har fundet den Koryciske Grotte, han besteeg Bjerget fra *Arracova* af, og har leveret en Efterretning om denne sin Vandring til Koryceet i Robert *Walpole's* "Memoirs relating to European and Asiatic Turkey" pag. 311 fgg., hvoraf *Siebelis* har givet et kort Udtog i Noterne til den Xde Bog af *Pausanias* (i 4de Tome af hans *Pausanias*, Leipzig 1827 in 8vo, *adnotationes* pag. 285 og 286). *Raikes's* Notiz er ret god, men hans Maal af Grottens Størrelse synes Forfatteren ikke nøiagtig, og Indskrivten har han læst galt. Sir *William Gell* besteeg ogsaa fra *Arracova* af Parnassets høiere Egne. Hans Beretning om den Koryciske Grotte staaer i hans nyttige lille Bog: *The Itinerary of Greece*, London 1819.

III. Forfatterens Bjergvandring i Forening med Baron *Stackelberg* op til Koryceet og den gamle Stad *Lykoria's* Beliggenhed foretoges fra *Kastri* af, og udførtes saaledes: Med fire Karle som vare, ligesom de tvende Reisende, vel bevæbnede med Flinter og Pistoler, og med to store Hunde, som fulgte den ene af Karlene, begavede dem aarle, før Daggry, paa Veien. De fulgte først den gamle Bjergstie, som opstiger strax sydvestlig for Ruinerne af Staden, og kom paa Siden af det Fjeld, som omgiver hele *Delphiterrassens* Vestside, og som danner den *kastalske* Kildes Grotte. Lidt høiere begyndte en skjøn antik Trappe i *Ziczac* udhuggen i Fjeldet. De Reisende brugte lidt over en Time til at naae det Överste af denne Fjeldtrappe, og der kan neppe være nogen Tvivl om, at den Sta-

tue af Ertz, som Pausanias (der, ligesom Forfatteren, begyndte sin Udflugt til Koryceet fra Delphi af) saae henved 60 Stadier høiere end Delphiterrassen, var opstilt paa det øverste Trin af denne antike Fjeldtrappe, om hvilken Forfatteren og hans Medreisende ikke havde hørt eller læst det mindste. De havde slet ikke, førend de selv befandt dem paa den, vidst af, at en saadan antik udhuggen Fjeldvei var forhaanden i Nærheden af Delphi. Strax fra det øverste Trin af Trappen kom de ind i en temmelig stor Granskov, hvis østlige Udkant de gjennemvandrede i 24 til 25 Minuter, hvorpaa en stor og dyrket Bjergslette udbredte sig for dem. Det er mærkeligt, at denne Slette, som upaatvivleligen fordm var den ældgamle Stad *Lykoria's* Beliggenhed, var dyrket i det 12te Aarhundrede af nogle hundrede Jöder, som tilforn boede i Crissó, men forfulgtes af Grækerne, og udvandrede til denne høit liggende Slette, hvor de byggede en Landsby, som de kaldte Jerusalem. (Dette fortæller den gamle Benjamin af Tudela i hans Reise). Nu lode de Reisende ligge til høire, idet de gik over en Deel af Sletten, en smuk lille Landsby eller Coloni, en Udflytning fra Kastri (og som derfor kaldes *Kalyvia Castri*) bestemt til Bolig og Ophold for Kastriotiske Hyrder. Herfra var Udsigten, ved Tilbageblik mod Syden, over hele Delphiagnen, Crissa's Slette og Golf, den corinthiske Havbugt, Corinth og Sicyon, uforlignelig skjön. Henved en Times Vei høiere, i nordvestlig Retning, hævede sig det femhöiede *Xarantóvli*, thi saaledes udtalte Føreren det som egentlig bör skrives *Χαραντρα αόλαι* (de 40 Kamre): en egen Bjerggruppe af dorisk Form, som isolerer sig ganske fra Parnassets øvrige Höider. Omtrent $\frac{1}{2}$ Time førend de naaede dette Bjerg, kom de til en Sø af betydelig Omfang (uden Tvivl den, som igjennem naturlige Kanaler eller Ræver i Fjeldet, forsyner den castalske Grotte ved Delphi med sin krystalklare og altid iiskolde Ström); i Nærheden af denne Sø laae,

smukt og malerisk, en anden Colonie (af samme Slags som Kalyvia-Kastri) en Udflytning fra Arracova og derfor benævnt *Kallyvia-Arracova*. De Reisende forlode denne Landsbye og Söen, og en stærk Fjerdingvei videre henne, og nærmere Bjerget Xarantávli, kom de til en Sump, hvis Vand var fast blodrødt, formodentlig af en jernholdig Klippegrund paa dette Sted i Fjeldet. De naaede omsider til Foden af det femhölede Xarantavli, og begyndte at bestige den steile Bjerggrund, som tildeels var bedækket med Buske eller Kratskov af Eeg. Denne sidste Deel af Vandringen var den besværligste. Omtrent paa Midten af Bjergets sydostlige Side kom de til en temmelig stor Aabning, omtrent 9 Alen i Omkreds, og malerisk omvoxet af Krat. De gik uden Vanskelighed ind, og den forunderlige Grotte, belyst i Halvdunkel fra Aabningen, udbredte sig nu for dem i al sin Herlighed.

Denne Drypsteensgrotte har, i Henseende til dens Formation, *det* besynderlige fremfor andre Grotter af samme Art, at dens forskjellige Kamre eller Afdelinger ere i *opstigende* Følge (gaae opad): det første Kammer er paa en lavere Plan end det andet, dette end det tredie o. s. v. Det første Kammer, hvor den mærkelige Indskrift befinder sig*) paa en fremstaaende Blok til Höjre for Indgangen, er det største

*) Den er følgende, blot med Tilføielse af et udslettet Bogstav i fjerde Linie:

ΕΥΚΡΑΤΙΣ

ΑΛΚΙΑΔΑΜΟΥ

ΑΜΒΡΥΣΙΟΣ

ΣΤΗ ΠΕΡΙΠΟΛΙΟΣ

ΠΑΝΙ ΝΥΜΦΑΙΣ

det er:

"Eukratis, Alkidamos Søn, fra Ambryos (har indviet denne Grotte, eller: dette Altar, eller: denne Trefod) til de med Pan omvankende Nympher."

i Omfang, en herlig Hvælving som en gothisk Kirke, i aflang Form; det har i Længde 110 Skridt, i Omkreds 290 Skridt; Højden, efter Öjemaal at slutte, er vel henved 80 Fod. I denne Forhule ere 5 store Stalaktitblokke dannede af det fra Hvælvingen neddryppende Vand. Flere af disse Blokke ere heel besynderlige, og give Fantasiën, som Grottens Halvdunkle end mere vækker, Leilighed til at forestille sig de underligste Gestalter. De Reisende bestege med Möie det 2det og 3die Kammer, som, hvert især, var af en egen Form. I det 3die Kammer var, paa venstre Side af Indgangen, en meget stor Drypsteensformation, som fuldkommen lignede en colossal *Pans*figur; de græske Førere korsede sig, og mumlede noget om "de 40 Præster (Papades) som vare omkomne i denne Hule", (en Fabel, som man allerede i Kastri havde fortalt de Reisende); med Nöd og neppe fik man dem til endnu at følge med Faklerne ind i det 4de Kammer, som var større end det 2det og 3die, men mindre end det første. Fra det 4de Kammer af tog Hulen en saa steil Retning opad, at det, uden Öxe og Instrumenter til at hugges sig Fodfæste i Klippen, var aldeles umueligt, at stige höiere. Prof. *Bründsted* foreviste en Pröve af den Coryciske Grottes Drypsteen, som han afhug i Grottens 3die Kammer.

Etatsraad *Werlauff*, Ridder og Dannebrogsmænd, forelagde Selskabet nogle Bidrag til den nordiske Ravhandels Historie.

Det har været næsten almindelig antaget, at det var den preussiske Kyst, hvorfra de Gamle, alt i den fjerneste Oldtid, hentede deres Rav. Men, da mange Vanskeligheder paa hiin Tid maae have været forbundne med en Fart fra Middelhavet, giennem det atlantiske Hav og Nordsöen til Östersöen, og da intet Sted hos Oldtidens Forfattere afgiver sikkert Vidnesbyrd om en saadan Fart, har Forf. troet det værd en nærmere Undersögelse, om ikke Vestkysten af Jylland, Hertugdömmene og Tydskland lige til Schelde, med